

Opinie

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Luister naar
03:38

De PVV'ers op het schoolplein lachten: klimaatverdriet, rouw?

✍ Petra de Koning ⌚ 10 januari 2023 ⌚ Leestijd 2 minuten

Lammert van Raan, Tweede Kamerlid van de Partij voor de Dieren, gaf tien jaar geleden economie op de school voor Ajax-talenten, en in het café van de Tweede Kamer vertelt hij wat hij daar leerde: hoe je je staande houdt in een hiërarchische omgeving. Docenten werden niet heel belangrijk gevonden, ze werden wel uitgedaagd, getest. „Een ideale voorbereiding”, zegt hij, „voor het schoolplein hier.” Weinig leerlingen haalden het eerste elftal. Donny van de Beek, [nu van Manchester United](#), wél. „Een beleefde jongen die zijn best deed op zijn huiswerk.”

In het café staat ook PVV'er Edgar Mulder. Als de bel klinkt voor de stemmingen en Van Raan opstaat, roept Mulder: „Lammert! Krijgen we straks weer een meditatief momentje van jou?” „Als jij dat graag wil”, zegt Van Raan, „kan dat elke dag.” En tegen mij: „Zie je?” Schoolplein.

Wat Mulder bedoelde: in een debat over het nieuwe belastingplan had Van Raan aan de bewindslieden gevraagd of zijzelf weleens verdriet of rouw voelden over wat er verloren ging door de klimaatverandering - zijn vertaling van *climate anxiety*. D66'er Rob Jetten, minister voor Klimaat, knikte. Aukje de Vries van de VVD, staatssecretaris voor Toeslagen, keek weg.

Van Raan zegt dat hij het „uit toenemende wanhoop” heeft bedacht, samen met een klimaatactivist van begin twintig en een psycholoog die als coach op de Zuidas werkt: elke keer als hij in gesprek raakt, op werkbezoek of in Den Haag, probeert hij te beginnen over zijn eigen angst en verdriet om wat er niet meer zal zijn voor zijn kind. En vraagt hoe het zit bij de ander. Van Raan noemt het „een veranderingsinstrument”. „Mensen overtuigen met feiten en argumenten werkt niet tegen de klimaatcrisis. Of in elk geval veel te langzaam.”

Hij vraagt het ook aan mij: „Heb jij kinderen?” Er is, zegt hij, al een Kamerlid van het CDA dat met hem wil praten over klimaat-rouw. „Dan moet ik met hem mee naar een mestvergister en dat doe ik natuurlijk.” Van Raan probeerde het uit bij lobbyisten, op zijn werkkamer. „Je kon die gasten zien denken: what the fuck is hier aan de hand? Ze deden wél mee.” Ik moet niet denken, zegt hij ook, dat het „weer zo’n project” is van een Tweede Kamerlid dat „zichzelf belangrijk wil maken”. Als Edgar Mulder er niet over was begonnen, had hij het misschien niet eens aan mij verteld.

In het debat over het belastingplan zei Jetten dat hij veel „klimaatstress” zag bij jongeren. Dat ze soms zelfs „in hun functioneren worden geremd”. Van Raan zuchtte en zei dat het hem niet alleen dáárom ging. „We moeten het ook over onszelf hebben. Zoals we hier met z’n allen zitten. Wat doet het met óns?”

In de PVV-bankjes werd gejoeld. „De heer Mulder wordt er vrolijk van, zie ik”, zei Kamervoorzitter Vera Bergkamp. „Ook droevig hoor”, riep hij. De PVV’er naast hem lachte.

Petra de Koning (p.dekoning@nrc.nl; [@pdekoning](https://twitter.com/pdekoning)) schrijft elke dinsdag op deze plek een column.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [de krant van 10 januari 2023](#)